

Szegedi Gyula–Zeher Margit–
Bakó Gyula (szerk.):

Klinikai immunológia

Írta:

Bakó Gyula, Bodolay Edit, Czirják László, Dalmi Lajos,
Dankó Katalin, Fekete Béla, Guseo András, Hunyadi János,
Kakuk György, Kiss Emese, Kőrösi Tamás, Maródi László,
Molnár Annamária, Pálóczi Katalin, Perner Ferenc,
Sipka Sándor, Stenszky Valéria, Surányi Péter,
Szabó Gábor, Szegedi Gyula, Szűcs Gabriella, Zeher Margit

Springer

Tartalom

I. AZ IMMUNRENDSZERRŐL ÁLTALÁBAN	15
1. Az immunrendszer feladatai, felépítése és betegségei <i>(Dr. Surányi Péter)</i>	17
2. Infekciók és az immunitás, vakcinációk <i>(Dr. Dalmi Lajos)</i>	22
2.1. Infekciók elleni védekezés	22
2.1.1. Nem specifikus rezisztencia	22
2.1.2. Specifikus immunitás	23
2.2. Kórokozók és az immunitás	24
2.2.1. Vírusok	24
2.2.2. Baktériumok	24
2.2.3. Gombák, paraziták	25
2.3. Immunprofilaxis	25
2.3.1. Oltási naptár	27
3. Immundefektusok korai felismerése, laboratóriumi diagnosztikája és korszerű kezelési lehetőségei <i>(Dr. Molnár Annamária és dr. Maródi László)</i>	29
3.1. Az immundeficientiák felosztása	29
3.2. Immundeficiens állapotok felismerése és kivizsgálása	33
3.2.1. Primer immundefektusok prevenciója	37
3.2.2. Primer immundefektusok kezelése	38
4. Az autoimmun betegségekről általában <i>(Dr. Szegedi Gyula)</i>	44

II. AUTOIMMUN BETEGSÉGEK SZERVEK ÉS SZERVRENDSZEREK SZERINT 47

5. Az endocrin rendszer autoimmun megbetegedései	
<i>(Dr. Bakó Gyula)</i>	49
5.1. Immunreguláció autoimmun endocrin betegségekben	50
5.2. Autoimmun pajzsmirigybetegségek	51
5.2.1. Graves–Basedow-kór, hyperthyreosis	53
5.2.2. Hashimoto-thyreoiditis, hypothyreosis	55
5.3. Az inzulindependens diabetes mellitus	57
5.4. A mellékvese, gonádok, parathyreoidea és hypophysis autoimmun megbetegedései	59
5.4.1. Addison-kór	59
5.4.2. Petefészkek-elégtelenség	60
5.4.3. Hypoparathyreosis	60
5.4.4. Hypophysitis	60
5.4.5. Izohormon-kezelés	61
6. A szív és tüdő autoimmun kórképei <i>(Dr. Czirják László)</i>	63
6.1. Cardiovascularis megbetegedések	63
6.1.1. Febris rheumatica	63
6.1.2. Myocarditis, cardiomyopathiák	65
6.1.3. Pericarditis	66
6.1.4. Szívérintettség autoimmun kórképekben	67
6.2. A tüdőt károsító nem-specifikus hatások	68
6.2.1. Alveolaris haemorrhagiás szindrómák	69
6.2.2. Cryptogen fibrotizáló alveolitis	69
6.2.3. Fibrotizáló alveolitis, illetve pulmonalis fibrosis autoimmun kórképekben	71
6.2.4. Egyéb interstitialis tüdőbetegségek	72
6.2.5. Granulomaképződéssel járó pulmonalis meg- betegedések	74
6.2.6. Immunhiányos állapotok és a tüdő	75
7. A gyomor és máj immunológiai megbetegedései	
<i>(Dr. Szabó Gábor)</i>	76
7.1. A gyomor immunológiai megbetegedései	76
7.1.1. A gastritisek etiológiai felosztása	77

7.1.2. A gastritisek hisztopatológiai osztályozásának alapja	77
7.2. A máj immunológiai betegségei	80
8. Immunpatogenezisű glomerulonephritisek diagnosztikájának és terápiájának főbb szempontjai	
<i>(Dr. Kakuk György)</i>	87
8.1. Diagnosztika	88
8.2. Kezelés és gondozás	95
9. Az idegrendszer immunológiai megbetegedései	
<i>(Dr. Guseo András)</i>	101
9.1. Kísérleti autoimmun idegrendszeri megbetegedések	101
9.2. A celluláris immunvédekezés okozta idegrendszeri gyulladások	103
9.2.1. Post-lyssa-vakcinációs encephalomyelitis	103
9.2.2. Postinfeciós encephalomyelitis	103
9.2.3. Sclerosis multiplex	104
9.3. A humorális immunitás okozta idegrendszeri kórképek	106
9.3.1. Myasthenia gravis	106
9.3.2. Lambert–Eaton-szindróma	106
9.3.3. Chorea minor	106
9.3.4. Stiff-man-szindróma	107
9.3.5. Guillain–Barré-szindróma	107
9.3.6. Amyotrophiás lateralsclerosis	108
10. Bőrgyógyászati immunológiai kórképek	
<i>(Dr. Hunyadi János)</i>	109
10.1. Hólyagos bőrbetegségek	109
10.1.1. Intraepidermalis hólyagképződéssel járó kórképek	109
10.1.2. Subepidermalis hólyagképződéssel járó kórképek	112
10.1.3. A subepidermalis hólyagos betegségek diagnózisa	116
10.2. Psoriasis	117
10.2.1. A cytokinek szerepe a psoriasis patomechanizmusában	119

11. Immunológia a nőgyógyászatban (Dr. Kőrösi Tamás)	125
11.1. Immunológiai tényezők által előidézett meddőség	125
11.1.1. Női infertilitás	126
11.1.2. Férfi infertilitás	128
11.1.3. Korai petefészek-kimerülés	130
11.1.4. Endometriosis	130
11.1.5. Habitális vetélés	131
12. Immunhematológiai betegségek (Dr. Pálóczi Katalin)	133
12.1. Autoimmun haemolyticus anaemia	133
12.1.1. Meleg típusú autoantitestek által kiváltott anaemia	134
12.1.2. Hideg típusú autoantitestek által kiváltott haemolyticus anaemia	135
12.2. Immunthrombocytopenia	136
12.3. Autoimmun neutropenia	137
12.4. Haemopoeticus progenitor sejtek elleni autoantitestek	137
12.5. Keringő antikoagulánsok	138

2. **III. POLISZISZTÉMÁS AUTOIMMUN BETEGSÉGEK** 139

3. **13. Nem differenciált collagenosis, NDC** (Dr. Szegedi Gyula) 141

4-8

14. Szisztémás lupus erythematosus (Dr. Kiss Emese) . . .	144
14.1. Definíció, epidemiológia	144
14.2. Etiológia, patogenezis	144
14.3. Patomechanizmus	145
14.4. Az SLE tünetei	146
14.5. Laboratóriumi eltérések	149
14.6. Diagnózis, differenciáldiagnózis	152
14.7. Kórlefolyás	153
14.8. Az SLE kimenetele	155
14.9. Alcsoportok	155
14.10. Terápia	156
14.11. Szövődmények	159
14.12. A gyakorló orvos feladatai	160

9-10	15. Kevert kötőszöveti betegség, MCTD (Dr. Bodolay Edit)	161
	15.1. Klinikai jellemzők	162
	15.2. Specifikus tünetek	164
	15.3. Etiológia, patogenezis	165
	15.4. Az MCTD kezelése és prognózisa	166
11-12	16. Sjögren-szindróma (Dr. Zeher Margit)	168
	16.1. Patofiziológia	169
	16.2. Genetikai sajátosságok	170
	16.3. Klinikai tünetek	171
	16.4. Laboratóriumi jellegzetességek	175
	16.5. Diagnosztikus kritériumok	175
	16.6. A betegség kialakulása, lefolyása	178
	16.7. Terápiás lehetőségek	179
4-7	17. Rheumatoid arthritis (Dr. Surányi Péter)	182
	17.1. Tünetek és jelek	183
	17.2. Extraarticularis manifesztációk	184
	17.3. Diagnosztika	185
	17.4. Terápia	186
20-21	18. A szisztémás sclerosis főbb klinikai jellemzői (Dr. Czirják László)	190
	18.1. Patomechanizmus	191
	18.2. Tünetek	191
	18.3. Diagnosztika	193
	18.4. Terápia	195
22	19. Polymyositis és dermatomyositis (Dr. Dankó Katalin)	198
	19.1. A PM/DM diagnosztikus kritériumai	199
	19.2. A PM/DM klinikai tünetei	199
	19.3. Szisztémás (extramuscularis) tünetek	202
	19.4. PM/DM/IBM-ben észlelhető szövettani eltérések	203
	19.5. Rutin laboratóriumi és immunológiai eltérések IIM-ben	204
	19.6. A PM/DM patomechanizmusa	205
	19.7. A PM/DM patogenezise	208
	19.8. Terápiás lehetőségek idiopathiás gyulladáso- s myopathiákban	209

20. Vasculitisek (Dr. Szűcs Gabriella)	212
20.1. A vasculitisek osztályozása	213
20.2. Klinikai szindrómák és kezelésük	215
20.2.1. Takayasu-arteritis	215
20.2.2. Óriássejtes arteritis	216
21. Autoimmun betegségek genetikai vonatkozásai	
(Dr. Stenszky Valéria)	221
21.1. Az MHC és az autoimmunitás	222
22. A klinikai immunológia laboratóriumi módszerei (Dr. Sipka Sándor)	225
22.1. A vizsgálati minták előkészítése	226
22.2. Szerológiai vizsgálatok	226
22.3. Autoantitestek kimutatása	227
22.4. Sejtes vizsgálatok	232
23. Néhány jó tanács a poliszisztémás autoimmun betegek gondozásához (Dr. Szegei Gyula)	241
IV. A KLINIKAI IMMUNOLÓGIA NÉHÁNY EGYÉB FONTOS KÉRDÉSKÖRE	261
24. A szervátültetés sebészete (Dr. Perner Ferec)	263
24.1. A szervátültetésről általában	264
24.2. Veseátültetés	270
24.3. Májátültetés	283
24.4. Hasnyálmirigy-átültetés	285
25. Csontvelő-átültetés (Dr. Pálóczi Katalin)	287
25.1. A csontvelő-átültetés alapelvei	287
25.2. Fő indikációk	288
25.3. A csontvelő-átültetés gyakorlata	288
25.4. Szövődmények	289
26. Daganatimmunológia (Dr. Fekete Béla)	293
26.1. Tumorantigének	294
26.2. Az immunológiai felügyelet	296

26.3. Immundiagnózis	298
26.4. Immunterápia	299
27. Immunmoduláció (Dr. Zeher Margit, dr. Szegedi Gyula)	303
27.1. Glükokortikoidok	303
27.2. Nagy dózisú gamma-globulin-terápia alkalmazása autoimmun betegségekben	307
27.3. T-sejt-vakcinálás	308
27.4. Monoklonális ellenanyagok, mint immunmodulán- sok	308
27.5. T-sejtek elleni monoklonális antitestek alkalmazása	309
27.6. Cytokinek és cytokinreceptorok, mint az immunmo- dulációs kezelések eszközei és célpontjai	309
27.6.1. Cytokinek hatásának pótlása vagy növelése	310
27.6.2. Cytokinek mennyiségének és hatásának mér- sékltése különböző patológiás állapotokban .	311
27.6.3. Cytokinreceptorok mint targetek az immun- modulációs kezelésekben	311
27.6.4. Cytokinreceptor-inhibitorok, -antagonisták alkalmazása	312
27.6.5. Monoklonális anticytokin-kezelés	312
27.7. Orális toleranciaindukció	312
28. Az autoimmun betegségek kezelésében leggyakrabban használt gyógyszerek (Dr. Bakó Gyula)	314
Tárgymutató	319